

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 28.— Cor
 Pe jumătate an 14.— :
 Pe 3 luni . . . 7.— :
 Pe o lună . . . 2.40 :
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an. . . 40.— franci
 Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

ROMÂNUL

REDAȚIA și ADMINISTRAȚIA.
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
 —
INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Multămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fl.
 —
 Manuscrisurile nu se înapoiază.

Pax mundi.

— O minciună convențională. —

Mersul spre culme al lumii se face prin evoluție și prin revoluții, cari câte odată pot fi și sângeroase. Evoluție, — mersul firesc și treptat al lucrurilor; revoluție, — când o nație sau o societate remasă în urmă caută să ajungă, ceea ce a întârziat, printr'o schimbare bruscă, — sau când simțându-se stânjenită în acțiunile sale și în pornirea sa spre progres, cată să-l înlăture sau poate să-l și nimicească pe dușman. Dacă răul și boala s'au strâns prea multe la un loc, o furtună mare trebuie să purifice atmosfera, — sau că dacă un dușman te atacă, nu vei sta cu mâinile în sân ci vei reacționa și vei răspunde, — acestea-s legi fundamentale ale societății omenestii.

Era altfel în vechime, când orice toană a unui tiran putea să provoace un război sau când drăgălășeniile unei curtezane intrigante putea să facă și să deșfacă prietini și dușmăni extremi, — astăzi în veacul armatelor naționale un război pornește numai din popor și contra unui popor supritor sau a unui sistem de stat ruginit și infabil. Am văzut, că față de puterea conștiinței naționale toate actele diplomaților cad neputincioase. Astfel astăzi poporul, nu capetele încoronate, poartă războaiele și astfel aceste nu se nasc, decât când poporul crede că demnitatea sa a fost jicnită simțitor sau când vede în fine că numai printr'o sfortare extremă poate să-și intruchipeze idealul său. Astăzi războaiele nu

se nasc decât când sunt inevitabile, fiind o necesitate în unele clipe ale istoriei.

În contra războiului se știe că se ridică propaganda pacifistă, care dorește ca mersul istoriei să fie hotărât în protocoalele conferenței dela Haaga. Această propagandă e un semn destul de caracteristic al vremurilor noastre, — căci o societate, care a ajuns atât de sensibilă la nervi, că ține cu orice preț să fie scutită de sguđuituri și intemperii, nu mai poate fi departe de moarte sau putrefacție: noroc, că propaganda aceasta este destul de restrânsă și numai la suprafață, căci chiar și în occidentul cel mai civilizată puterea idealului e totuși mai mare ca poftele stomahului și ale cărnii, — căci tocmai idealul cere, — se înțelege că nu moarte și război cu orice preț, — ci jertfă și abnegație extremă în anumite clipe mari și hotărâtoare, și aceasta este și rațiunea de a fi a războaielor moderne.

Cum am zis, pacifismul acesta, „în numele civilizației”, ar rămâne destul de inofensiv și tolerabil, dacă ar fi cel puțin o dorință sinceră a unor idealisti, însă în înfățișarea sa de azi el nu e decât masca deghizată a celor puternici, cari asupresc popoarele cele mai mici și resfirate. Cucoana Berta Schuttner, care doară este șeful acestei mișcări „humanitare”, n'a aflat nici un cuvânt de protestare, contra sălbătăciilor pe cari le îndură Români din Ungaria sau contra masacrelor făptuite față de frații noștri Aromâni și Albanezi în recentul război balcanic, ci se mulțamește a face un „tourneu” de propagandă pacifistă prin... America, vizitând pe multimiliardari, ca Carnegie, Pierpont

Morgan, pentru cari aceasta este un sport amuzant ca multe altele, care costă numai câteva milioane, ce le aruncă pentru cutare „fundațiune” humanitară, și pe Taft, probabil că spre a-l mângăia de căderea ce a suferit-o la alegeri, iar când războiul ar fi în America, Domnia-Ei debunăseamă că va fi oaspele regelui Nikita al Muntenegrului, care și el bietul bucuros i-ar da câteva grămezi de bani pentru cutare fundațiune, dacă ar avea! America dealtmintrelea seamănă să fie Căntăranul pacifistilor, căci se știe că și contele de Apponyi, celebrul conte de Apponyi, care prin legea școlară dela 1907 copiilor români voia să le oprească să-și spuie și rugăciunile în românește, a făcut un turneu pacifist prin America; a fost ce-i drept huiduit, însă pentru acea și-a câștigat două scrisori foarte amabile și drăgălașe, ale cucoanei Berta Schuttner, care-l înălța în cer pe viteazul apostol-martir al păcii universale! Pe domnul conte de Apponyi se vede că-l ademeneste gloria lui Marchis Posa, dar totuși n'ar strica dacă ar mai privi puțin în jurul și mai ales în sufletul său! Și oare nu ajunge astfel o propagandă, care cel puțin aderenților ei ar trebui să le pară serioasă, o farsă frivolă, înjghebată anume ca unele talente de comedianți sociali și politici să-și câștige aureole de martiri și popularitate?

Și astfel vedem că tot sub egida sărbătorească a propagandei pacifiste — în numele civilizației — Germania îi asuprește și expropriază pe Francezii din Alsacia-Lorena și pe nenorociții Poloni; Austro-Ungaria asuprește tocmai popoarele, cari i s'au arătat mai credincioase și mai loiale; Rusia lui tă-

Anatole France.

Zeilor li-e sete.

Cap. XXV.

Una din caracteristicile artiștilor mari este fără îndoială fecunditatea. Anatole France care, la vârsta de 68 ani a scris „Les Dieux ont soif”, această operă măiastră, va începe în cursul acestei luni să publice în „Gil-Glas” un roman nou intitulat „Les Anges”. Cu toate acestea ziarele franceze n'au încetat încă de a se ocupa de „Les Dieux ont soif” care a fost evenimentul literar al anului. Cred interesant să detașez pentru cititorii „Românului” un capitol din această operă nemuritoare, în care maestrul a reușit să degajeze și să explice motivele nenumărate, imperceptibile și variate cari au dat naștere la acele acțiuni spontane, oribile sau sublime, ale făptuitorilor Marelui Revoluționi franceze. Din acea epocă cu atmosfera încărcată de mîmîmie și de groază, Anatole France a căutat să traducă psihologia individuală și contradictorie, și a reușit lucruri pe cari nici Carlyle și nici Michelet nu le-au explicat îndeajuns. În capitolul de mai jos, vom găsi figura bizară a eroului acestui roman, Evariste Gamelin, tânărul pictor cu sufletul însetat de virtute și care — curios contrast! în calitate sa de membru al unui tribunal revoluționar, trimetea cetățeni la ghilotină cu o monstruoasă intransigență cu convingerea că săvârșește astfel acțiuni adânc patriotice și umanitare!

Admirator și adept, mai intim al lui Marat și apoi al lui Robespierre, el cade odată cu căderea acestuia din urmă. Și capitolul pe care-l traduc mai jos ni-l arată pe Evariste Gamelin în epoca în care steaua lui Robespierre începe să pălească. Traduc acest capitol mai ales pentru pasagiul genial, în care Gamelin sărutând pe un copil ce se joacă în grădina Tuileries, rostește cuvinte pe cari critica franceză le-a primit cu strigăte de entuziasm. Adică, Anatole France ne dezlășește astfel că în afară de canalele sanguinare de pe timpul Revoluției, mai exista un mare număr de cetățeni, nu mai puțin sanguinari, a căror ferocitate, printr'o ciudată aberațiune era însă primită din pură virtute civică și patriotică.

În vreme ce căruțele cu osândiți, înconjurate de jandarmi, înaintau către Place du Trône-Renversé, ducând la moarte pe Brotteaux și pe complicii săi, Evariste ședea, gânditor, pe o bancă din grădina Tuileries. O aștepta pe Elodia. Soarele, aplecat la orizont își trimitea săgețile înflăcărâte în castanii stufoși. La grilajul de fer al grădinei Renumele, pe calu-i înaripat, sufla în trompeta-i eternă. Vânzătorii de ziare strigau marea victorie dela Fleurus.

„Da, gândea Gamelin, victoria e a noastră. Dar cu ce preț am plătit-o!”

El îi vedea pe generalii cei incapabili târându-și umbrele în pulberea însângerată a Pieței Revoluției, unde au fost ghilotinați. Și zimbi cu mândrie zicându-și că, fără de severitățile la cari contribuise și el în bună parte, caii au-

striacilor ar mușca astăzi din scoarța copacilor acestei grădini.

El striga în sufletul său:

„Teroare salutară, o! sfântă teroare! Acum un an pe vremea asta, aveam drept apărători niște eroici învinși, acoperiți cu sdrênțe; solul patriei era invadat, și două treimi din departamente în revoltă. Acum, armatele noastre bine echipate, bine instruite, comandate de generali destoinici, iau ofensiva, gata de a duce libertatea în lumea largă. Pacea domnește peste întreg teritoriul Republicei... Teroare salutară! o! sfântă teroare! amabilă ghilotină! Acum un an pe vremea asta Republica era sfâșiată de facțiuni: hidra federalismului amenința s'o devoreze. Acum, unirea iacobină întinde deasupra împărăției puterea și înțelepciunea ei...”

Dar Gamelin era întunecat. O cută adâncă îi brăzda fruntea; gura îi era amară. El gândea: „Spuneam odată: A învinge sau a muri. Ne înșelam: a învinge și a muri, iată ce trebuie să spunem.

Privii în jurul său. Copii adunau grămezi de nisip. Cetățenele șezând pe scaune de lemn, la poalele copacilor, brodau ori coseau. Trecătorii în fracuri și în pantaloni scurți de o elegantă ciudată se duceau spre casele lor, gândind la afaceri ori la plăceri. Și Evariste se simțea singur-singurel în mijlocul lor: el nu era nici compatriotul nici contemporanul lor. Ce se întâmplase oare? Cum se făcea că entuziasmului frușorilor ani îi urmase indiferența și oboseala,

„Iuca Nicolae încă îi place a se numi „far al păcii” — pe Români și pe Poloni îi poartă prin toate stepele contaminate de ciumă ale Aziei! Cum, — regimul mai mult ca absolutistic, barbar, al Germaniei în Polonia se cheamă, civilizație? Sistemul de colonizare și educație al Rușilor, — administrație a unui stat cult, care și-a însușit și cele mai avansate ideale moderne? Cum, — Hajdudoroghul, „lex Apponyi”, reforma electorală a bandei Lukács-Tisza sunt semnele păcii viitorului? Decât așa „pace”, mai bine râuri de sânge, mai bine războiul cel mai crâncen, — atunci cel puțin oligarhii-biurocrați dela Petersburg, Budapesta, Viena, Berlin, ar vedea, că prin cinism și grimase frivole nu se poate governa o lume.

Sub astfel de împrejurări vedem că nici propaganda pacifistă nu e decât o mînciuță convențională, cum am mai putea afla atâtea în viața socială a Europei apusene cu apucături de curtezană intrigantă, și mai ales a Aziei noastre dintre Dunăre și Carpați.

Nu poate fi vorba de o evoluție pacinică a lumii câtă vreme există stăpâni brutali și stăpâniți umili, biurocrați, cari se foiesc prin fotoliuri, și o plebe, care n'are ce mânca, câtă vreme fiecare popor nu-și va fi alcătuit ființa într-o formă definitivă. Acesta este idealul pe care noi îl propovăduim în numele civilizației și al culturii, acesta este gândul nostru, pentru întruparea căruia trebuie să suținem orice sguduitură, fie ea cât de sângeroasă!

Să ne oțelim deci puterile, să ne oțelim mai ales sufletele, pentru marea luptă a viitorului!

Consiliu militar. La sfârșitul unei Ianuarie ori la începutul unei Februarie va avea loc în Viena, după cum am mai anunțat, un consiliu militar prezidat de însuș Maj. Sa monarhul. La conferința aceasta vor lua parte, ministrul de război Krobotin, baronul Conrad de Hoetendorf, șef al statului major și generalii Bruderman, Frank și Schwedler.

Asentările. „Militaerische Rundschau” anunță că asentările se vor începe, anul acesta.

ba poate chiar desgustul? Era vădit că oamenii aceia nu voiau să mai audă vorbind de Tribunalul revoluționar, și își înturnau privirea dela ghilotină. Devenită prea importună pe Piața Revoluției ea fusese trimisă tocmai la capătul foburgului Antoine. Dar și acolo, când treceau căruțele cu condamnați, mulțimea murmură. Le spunea chiar că vre-o câteva glasuri strigaseră: „Destul!”

Destul! când mai erau încă atâția trădători și conspiratori! Destul! când era nevoie de a se reînnoi comitetele și de a se curăța convențiunea! Destul! când sceleratii desonorau reprezentatiunea națională! Destul! când până și în sânul tribunalului revoluționar se medita peirea Justului! Căci, lucru oribil de gândit, dar foarte adevărat! însuși Fouquier țesea intrigi, și nu mai pentru a-l perde pe Maximilian, îi jertfise el cu pompă cincizeci și șapte de victime țărite la moarte în cămașa roșie a parizienilor. Oare cărei mile criminale ceda în acest moment Franța? Era așa dar nevoie să fie mântuită împotriva voinței ei și când striga grație, patriotii să-și astupe urechile și să lovească. Patria îi blestema pe mântuitorii ei. Să ne blesteme, dar să o salvăm!

Pe când gândea la aceste lucruri, o văzu pe Elodia dând fuga spre el, palidă și descompusă.

— Evariste, ce ai să-mi spui? Pentru ce n'ai venit la mine, în odaia albastră? De ce m'ai făcut să viu aci?

în Austria și Ungaria probabil în prima zi a lunii Martie, iar în Bosnia și Hertegovina în prima a lunii Aprilie.

Limba oficială pe căile ferate bosniace. Intre guvernul bosniac și între partidele din sabor o apropiere nu e exclusă. În ședința de azi a comisiunii aleasă de partidele bosniace, președintele acestei comisii va anunța că ministrul comun de finanțe Bilinski a dat o ordinațiune, prin care obligă pe toți funcționarii dela căile ferate bosniace, ca în decurs de doi ani să învețe limba croată.

Sașii în contra proiectului de reformă al dlui Lukács. Nici deputații sași nu sunt mulțumiți cu reforma electorală pusă în vedere de d. Lukács. Firește, nedumeririle și îngrijorările lor sunt cu totul de altă natură decât ale noastre. Ei vor ca noua lege să le asigure și mai mult starea privilegiată în cercurile unde, cu toate că sașii sunt în minoritate, dominează situația. Iată, de altfel, ce zice în această privință unul dintre conducătorii lor de frunte, deputatul Wilhelm Melzer:

— Față de proiectul guvernului, avem serioase îngrijorări, și anume, în urma raporturilor speciale din Ardeal cari sunt cu totul altele decât cele din Ungaria propriu zisă. Suntem cu totul 13 deputați sași și avem datoria să ne punem toate silintele spre a îndupleca guvernul ca să schimbe părțile exceptionate de noi ale proiectului din chestiune. Suntem convinși pe deplin că ne vom putea ajunge scopul în cadrul partidului muncii, astfel că ori ce s'von despre ieșirea noastră din sinul acestui partid, e absolut neîntemeiată.

Garda parlamentară. „Keleti Értésítő” scrie, probabil pe baza unor informații primite din cercuri cari stau aproape de guvern, următoarele cu privire la organizarea gardei parlamentare:

Legea despre înființarea unei garde parlamentare a primit, ce-i drept, sancțiunea M. Sale, însă lucrările pregătitoare pentru organizarea ei, vor reclama încă mult timp. Mai întâi de toate va trebui să se stabilească, ce fel de organizare să i se dea acestei noi instituțiuni și asupra acestui lucru președintele camerei va avea să hotărască în acord cu ministrul de honvezi. Garda se va compune exclusiv din oameni cari se vor anunța de bună voie la președinția camerei. Până acum însă nu s'a lansat nici un manifest în vederea acestui scop. Considerind apoi că instruirea oamenilor cari vor compune garda parlamentară va reclama iarăș un timp oarecare, e prea firesc că în felul acesta va trece

— Ca să-ți spun un veșnic adio.

Ea murmură că el nu știe ce vorbește, că nu-l înțelege.

El o opri cu un gest ușor al mâinei:

— Elodio, nu pot să mai primesc iubirea ta.

— Taci, Evariste, taci!

El rugă să meargă mai încolo; aci lumea îi asculta, îi observa.

Făcură vre-o douăzeci de pași, și el urma, foarte calm:

— Am făcut patriei sacrificiul vieții și a onoarei mele. Voi muri infam și nu voi putea să-ți las, nenorocit-o, decât o amintire execrabilă... Să ne iubim? Dar cine mă mai poate iubi pe mine?... Și eu, mai pot eu să iubesc?

Ea îi spuse că era nebun, că-l iubea, că-l va iubi în totdeauna. Fu arzătoare, sinceră; dar simțea tot așa de bine ca și el, mai bine chiar decât el, că el avea dreptate. Și se sbătea împotriva evidentiei.

El reluă:

— Nu-mi reproșez nimic. Ce-am făcut, as mai face încă. M'am făcut a fi blăstămat pentru patrie. Sunt blestemat. Am eșit din rândurile oamenilor; nu mă voi întoarce nici odată în sânul lor. Nu! marea sarcină încă nu e terminată. Ah! blândețea, iertarea!... Dar trădătorii iartă, ei? Conspiratorii sunt ei blânzi? Sceleratii paricizi se înmulțesc fără încetare; ei es de sub pământ, ei năvălesc de dincolo de graniță: tineri, cari ar fi făcut mai bine să piară ca ostași,

încă multă vreme până ce garda parlamentară își va putea începe activitatea.

O disidență semnificativă. Deputatul cercului Rácalmás, kossuthistul I. Paizs a ieșit din partidul independist de sub președinția lui Kossuth, și-și motivează demisia—auziți voi cetățeni ai acestei țări dornici de un progres democratic câtă îndrăzneală obraznică poate avea un ales al vostru! — spunând că proiectul reformei electorale, *chiar și în forma propusă de partidele opoziționiste*, e prea radical și periclitează interesele statului și ale națiunii, slăbind în măsură îngrijorătoare influența claselor conducătoare de până acum. În scrisoarea prin care numitul deputat își anunță demisiunea din partidul kossuthist și care va rămânea un trist document al vremilor în cari trăim, se aduc următoarele motive în contra proiectului guvernului și al opoziției:

Studiind datele referitoare la reforma electorală, am ajuns la convingerea că votul universal(?) egal (!? N. R.) și secret (!), chiar și în forma propusă de opoziție, ascunde cea mai mare primejdie pentru interesele națiunii și nici în cazul când viața noastră parlamentară ar primi o altă directivă, n'as putea accepta un asemenea proiect. Văzând deci că partidul kossuthist s'a abătut mult dela programul original, pentru izbândă căruia mi-am pus totdeauna sufletul, și a primit în timpul din urmă un program radical, mă văd silit să-mi trag consecințele și să ies din sinul acestui partid.

„Reichspost” despre sistemul lui Tisza și despre proiectul guvernului. Marele ziar vienez, „Reichspost”, care dupăcum știm, stă în legături strinse cu anturajul moștenitorului de tron publică în numărul său de Miercuri un articol fulminant îndreptat în contra guvernului ungar și în special în contra contelui Tisza, părintele și stălpul cel mai de seamă al acestui guvern. Articolul a provocat o adevărată senzație în lumea politică a monarhiei.

— Scopul reformei electorale pe care ni-o pune în vedere guvernul ~~ungar~~, scrie „Reichspost”, nu e altul decât ca să se asigure și pe mai departe conducerea țării pe seama elementelor „de încredere”, a elementelor cu ajutorul cărora Tisza și oligarhii Ungariei să poată monopoliza pe lungă vreme conducerea destinelor pe seama unui partid „de încredere”. Și urmărind această țintă, Tisza vrea să prezinte lucrurile în așa fel, încât să se pară că tot ce face el și clica lui, o face în interesul dinastiei. Concepțiile contelui Tisza despre legăturile dintre „națiune” și dina-

moșnegi, copii, femei, cu măștile lor de inocență, de curăție, de grație. Și după ce îi jertfestești vin altii, și alții... Vezi bine că trebuie să renunț la iubire, la orice bucurie, la orice dulceață a vieții, la însăși viața.

Tăcu. Făcută pentru a gusta plăceri liniștite. Elodia de mult avea groază de a amesteca, sub sărutările unui amant tragic, imaginile sângeroase cu voluptoasele impresii: Ea nu răspunse nimic. Evariste bău ca pe o drojdie amară tăcerea tinerei femei.

— Vezi bine, Elodio: suntem precipitați: opera noastră ne devorează. Zilele, ceasurile noastre sunt ani. În curând voi fi trăit un veac. Uite-te la fruntea mea: este ca o frunte de amant? Să iubesc!...

— Evariste, ești al meu, te păstrez: nu te mai las.

Ea se exprima cu accentul sacrificiului. El simți aceasta; și ea o simți.

— Elodio, ai putea tu atesta vreodată că am trăit credincios datoriei mele, că inima mi-a fost dreaptă și sufletul curat, că n'am avut altă pasiune decât binele public: că eram în fond sensibil și duios? Vei spune tu: „El și-a făcut datorita?” Dar nu! tu nu vei spune aceasta. Și nici nu-ți cer s'o spui. Piară amintirea mea! Gloria e în inima mea; rușinea e în jurul meu. Dacă m'ai iubit vre-odată, păstrează în sufletul tău o veșnică tăcere.

Un copil de opt sau nouă ani, care se juca

stie, sunt direct antidinastice și în cea mai mare măsură păgubitoare pentru interesele țării. Poate că judecata aceasta despre distinsul bărbat de stat, cunoscut pentru sentimentele lui loiale față de dinastie și stimat pentru patriotismul său, — se pare prea aspră, dar e absolut dreaptă. Contele Tisza e ca și călătorul ajuns pe înălțime, aproape de țintă, dar în urma oboselii nu mai e în stare să se bucure de admirabila priveliște ce i se oferă. Ochii lui au privit mereu spre o țintă: susținerea atotputerniciei acelei clase sociale, care singură a ținut până acum frânele puterii. În susținerea domniei de clasă vede contele Tisza asigurate, interesul dinastiei și pacea țării. Scopul lui e clar, are și multă putere morală și știe jertfi ca nimeni altul, cu un adevărat fanatism, pentru ajungerea idealului pe care-l urmărește, — punctul de vedere pe care-l reprezintă e, însă cu totul fals, vederile lui asupra raporturilor interne ale țării și a evoluției viitoare sunt absolut greșite, politica pe care o urmează periclitează în cel mai înalt grad interesele dinastiei și ale țării, cu un cuvânt întreg crezul lui e fals și greșit față de trebuințele reale. El trăiește în credința că poartă o luptă supraomenească pentru inteligență și dinastie, în realitate însă, păturile inteligente sunt în contra lui Tisza care găsește inteligența în spiritul de gentry, a cărui viață e pe sfârșite.

Politica lui o poate servi numai un parlament gata să primească domnia ori cărui guvern, iar puterea guvernamentală nu o poate apăra decât baioneta, corupția și încălcările de lege ale organelor statului față de cetățeni.

Degenerațiunea partidelor politice din Austria.

Viena, Ianuarie.

În pragul unui an nou te ia în stăpânire de obicei o stare sufletească contemplativă. Omul se întoarce în sine, face o reprivire în trecut, dar se pierde cu gândul și în viitor. Și articolele politice de anul nou ale presei sunt inspirate de această stare sufletească. Nu se poate nega că desamăgirile ce ni le fac partidele politice, devin an de an tot mai simțitoare, mărind și scepticismul cu care privim viitoarea

cu cercul, se aruncă în clipa aceea în picioarele lui Gamelin.

Acesta îl ridică brusc în brațele lui:

— Copile! vei crește liber, fericit și vei datora aceasta infamului Gamelin. Sunt atroce, pentru ca tu să fii fericit. Sunt crud pentru ca tu să fii bun; sunt nemilos pentru ca mâne toți Francezii să se îmbrățeșeze vărsând lacrimi de bucurie.

El îl strânse la pieptul său:

— Micule copil! când vei fi un om, îmi vei datora fericirea, inocența ta; și, dacă vei auzi rostindu-se vre-odată numele meu, îl vei blăstăma.

Și el depuse la pământ copilul care se ascundea înspăimântat, în poalele mamei lui, venită să-l ia.

Această tânără mamă, care era frumoasă și de o grație aristocratică în rochia ei de linon

desvoltare a stărilor politice interne și externe. A fost un timp și nu tocmai de mult, când cu deplină îndreptățire se putea crede, că transformările, prin cari au trecut partidele austriace mai mărunte vor forma punctul de plecare pentru o regenerație rapidă și deplină a monarhiei austro-ungare. Azi, însă, trebuie să recunoaștem spre regretul nostru, că am fost în gravă rătăcire, robiți de o speranță înșelătoare și că ne aflăm azi tot atât de departe ca și mai înainte de soluția problemelor mari, cari pun în balanță existența și neexistența pentru monarhia noastră străveche. Nu e un lucru nou, că avem de înregistrat o cădere mare și generală a nivelului nostru politic, că, pe primul plan își face apariția din ce în ce mai mult micimea, interesul de partid, în vreme ce orice semne de înălțare dispar mereu și tot mai vădit.

Truda ce s'a depus pentru crearea unui partid, care să-și scrie pe drapel ideile monarhice în toată curățenia lor, până acum n'a avut nici un rezultat pipăibil. Mii și mii de inși sunt în Austro-Ungaria, cari ar vrea să fie aderenții însuflețiți ai acestui drapel, dar nu-i reușește nimănui să-i adune la un loc, să-i închiege într'un partid solidar.

Partidul creștin-social, sub conducerea lui Dr. Lueger, părea să devină acel visat partid de care am avea cu toții trebuință în aceste timpuri: un partid monarchist în cel mai strict înțeles al cuvântului. Pentru fostul primar al Vienei, patriotismul a fost mai mult decât ce se înțelege zilnic sub această noțiune; pentru el n'a fost numai o lozincă calpă ci ceva serios, ceva sfânt, — era noțiunea care cuprindea toate străduințele și acțiunile, cari în complexitatea lor aveau numai un scop: de a face monarhia puternică și mare. De ce natură a fost patriotismul lui, o arată aceasta mai clar faptul, că el a ajuns prin concepția lui despre chestiunea ungară în conflict cu factorii cei mai puternici ai statului și trebuia să ajungă, pentru că ei erau sub autosugestiunea, că în Austro-Ungaria nimic nu se poate întâmpla supărător pentru maghiari.

Timpul acela, când se predica și organiza din Viena lupta contra preponderanței maghiarismului avea ceva înălțător, ușurător în sine. Mirosul de putregai ce răspândea un timp nu tocmai îndepărtat, a dispărut și popoarele cari puneau interesele monarhiei mai presus de interesele lor simțeau revărsându-se aurora unei dimineți. Dar aceasta a fost după cum se pare, numai un vis frumos și efemer. Doctorului Lueger, înmormântat cu o pompă princiară, i-a urmat în scaunul de primar Dr. Neumayer, care acum iarăș și-a cedat locul lui Dr. Weiskirchner.

alb, plecă ducându-și bătețul de mână, cu un aer de trufie.

Gamelin întoarse către Elodia o privire sălbatecă.

— Am sărutat copilul; poate că pe mama o voi trimite la ghilotină.

Și se îndepărtă cu pași mari, sub arbori.

Elodia rămase un moment nemșcată, cu ochii fixi și plecați în jos. Apoi, deodată, se avântă după amantul ei, și furioasă, cu părul despletit, ca o menadă, ea-l înfășcă ca pentru a-l sfășia și îi strigă cu o voce inecată de sânge și de lacrimi:

— Ei bine! și pe mine, mult iubitul meu, trimite-mă la ghilotină; și pe mine, fă-mă să fiu decapitată.

Și, la gândul satirului căzându-i pe ceafă, toată carnea ei se topea de oroare și de voluptate.

Partidul creștin-social face impresia, că ar fi renunțat de a fi un partid monarchic și că se mulțumește bine-rău, a se acomoda împrejurărilor parlamentare. Față cu chestia ungară ia numai rar o atitudine, deși în testamentul decedatului întemeietor și conducător al lui aceasta avea rolul principal.

Asupra politicii celorlalte partide politice germane, cari s'au închiegat în „Deutscher Nationalverband”, nu merită a se pierde nici un cuvânt. Politica lor e caracterizată prin lozincă dată nu de mult de ele însele: „apropierea maghiaro-germană”, dar care n'a aflat nici o aprobare și a fost de toți refuzată. În clubul național german, se lăncezește prin spiritul de fracțiune atotmimicitor toată puterea celor cari ca persoane ar merita toată simpatia. În general se observă în toate părțile urmele triste ale degenerațiunii înspăimântătoare și trebuie să ai un mare simț de datorie ca între împrejurările aceste să mu-i întorci vieții politice spatele, disgustat și scârbit, ci să mai fii statornic și cu o remășiță de speranță în inimă.

Austriacus.

CRONICA ȘCOLARĂ

Un eveniment în lumea școlară.

Primul anuar pedagogic — de Dr. O. Ghibu.

Tiparul Tipografiei Archidiecezane, Sibiu.

Prețul: cor. 2.50.

De sărbători modesta piață a publicațiilor românești din Ungaria a înregistrat un eveniment din cele mai frumoase. D. Dr. O. Ghibu, referentul școlar al consistorului sibiian și colaboratorul nostru, a publicat pe-o întindere de 232 pagini, format mare, cel dintâi anuar pedagogic românesc, întocmit cu o surprinzătoare bogăție de articole de specialitate și de informațiune, datorite condeiilor celor mai chemate, ba trei din ele celor trei reprezentanți de frunte ai pedagogiei moderne, profesorilor universitari germani: W. Rein, P. Natorp și Fr. W. Foerster. Cartea aceasta, care vine ca un regulator superior în mișcarea noastră școlară a fost inspirată de-o veche necesitate și autorul ne spune despre rostul ei următoarele:

Prefață.

Mulți bărbați de școală de ai noștri au cerut, de o vreme încoace, cu tot mai mare insistență publicarea unui „Anuar pedagogic” românesc, adecă a unei cărți care să dea lămuriri și îndrumări pedagogice temeinice cu privire la trebuințele vieții noastre școlare de astăzi și o iconă a străduințelor actuale ale școlii românești. O astfel de publicațiune are, în adevăr, un rost însemnat și cu totul deosebit de acela, pe care-l au monografiile pedagogice. Fără cu să trateze pe cele mai largi baze posibile, o singură chestiune, cum fac monografiile pedagogice, și fără a cuprinde în mod fragmentar un număr nestârșit de chestiuni variate de ordin mai mult sau mai puțin efemer, Anuarul pedagogic urmărește scopul de a grupa toate chestiunile pedagogice cari au vre-o legătură oarecare cu timpul și cu împrejurările noastre, în jurul unui singur punct de vedere superior. El vrea să creeze o unitate de vedere și de convingeri — și aceasta, în împrejurările haotice de astăzi, n'o pot face nici monografiile, nici revistele pedagogice.

Briliante, diamante, platină, bijuterii de aur, argint, argintării, ciasuri de perete cu pendulă cu sunet de clopot, în orice culoare și execuție, despărțământ special, artelii renumiți de argint de china, asortiment foarte bogat prețuri foarte ieftine.

Igaz Sándor

ARAD, bulev. Andrásy,

Palatul minorității.

Telefon nr. 321.

Din parte-mi m'aș fi bucurat dacă s'ar fi găsit altcineva, care să realizeze această justă dorință a oamenilor noștri de școală, căci prin aceasta ar fi adus de sigur anumite foloase școlii noastre. Dar fiindcă nimeni n'a luat asupra sa această sarcină, am crezut că fiecare an ce trece de geaba, e o mare pierdere și, deci, am dat eu acest Anuar, care, sunt convins că răspunde unei necesități reale a vieții culturale românești.

Altul poate ar fi întocmit altfel acest Anuar. Poate că ar fi apelat la toți pedagogii noștri, cerându-le colaborarea și lăsându-le libertatea de a trata subiecte cu totul diferite. Pentru început, părerea mea a fost că o astfel de lucrare n'ar fi putut fi destul de unitară, și deci n'ar fi putut fi ceea ce trebuia să fie. Acest cel dintâi Anuar am finit să cuprindă o serie de studii, cari să se grupeze toate în jurul unei singure idei principale — și cred că fiecare cetitor atent va și putea descoperi, fără nici o greutate această idee, care e motivul conducător al întregii lucrări.

Acest Anuar consideră în prima linie împrejurările și trebuințele școlii românești din Ungaria. Cu toate acestea, el cuprinde și câteva studii de interes pedagogic pentru școala românească de pretutindeni. Articolele pe cari marii pedagogi germani de astăzi, dd. W. Rein, P. Natrop și W. Foerster au avut amabilitatea a mi le trimite pentru aceasta publicațiune — articole traduse în românește de mine —, sunt de o valoare egală pentru toți cetitorii cari vor să se lămurească din cea mai competentă parte, asupra problemelor mari ale Pedagogiei. Mulțămesc și aici acestor iluștri reprezentanți ai științei educative pentru bunăvoința, cu care s'au angajat să colaboreze la o lucrare pedagogică românească, cum e cea de față.

Dacă acest Anuar va fi primit cu interes din partea acelor pe seama cărora s'a scris, el va putea apare în viitor în condiții mult mai bune, apropiindu-se de publicațiunile similare străine. Pentru anul viitor chiar am de gând să cer colaborarea mai multor pedagogi români, așa ca Anuarul să poată deveni în toate privințele o icoană a vieții pedagogice românești. Mă măgulesc cu speranța, că nu voi fi lipsit de concursul acelor, dela cari școala și cultura românească e în drept să aștepte, sub toate raporturile, îndrumări și împintenări, și cred că publicațiunea aceasta, începută în aceste condiții modeste va putea deveni tocmai prin acest ajutor, o publicațiune indispensabilă fiecărui învățător și profesor român. Dela ea aștept să creeze unitatea de vederi și de convingeri atât de necesară tagmei educatorilor, chemată a lupta împotriva celui mai vechiu și mai îndărătnic dușman care e: ignoranța.

Sibiu, în 18 Decembrie 1912.

Dr. O. Gh.

În cercul învățătorilor noștri apariția anuarului a făcut o senzație fericită și rostul ei a fost pe deplin înțeles, după cum apare și din următorul articol ce primim:

Un dar de Crăciun.

Cât de fericiți sunt copiii, ai căror părinți se îngrijesc de ei cu dragostea cuvenită. Câtă bucurie nu simt ei în preajma unor sărbători mari, când așteaptă cu nespus dor darurile, ce au să li-le facă iubiții lor părinți. Bucuria lor e și mai mare atunci, când ei primesc astfel de daruri, fără să se fi așteptat la ele.

Bucuria aceasta însă n'o simt numai copiii, ci și noi, oamenii cei mari.

De un astfel de dar scump, de o astfel de

bucurie mare a avut parte de astădată — *prima dată* — învățătorimea română din Ungaria.

Ce surprindere plăcută pentru noi când, fără să ne fi așteptat la ceva, nici prin gând să ne fi trecut măcar, primim prin postă, tocmai în ajunul Crăciunului, cadoul cel mai scump, care ni se putea face:

I. Anuar pedagogic, 1913,

redactat de iubitul și de toți stimatul nostru referent școlar din Sibiu Dr. Onisifor Ghibu.

Dacă zic că I Anuar ped. e cel mai scump cadou, prin aceasta n'am vrut să înțeleg partea materială (prețul, care e un bagatel: 2.50 cor.), ci însuși conținutul acestei cărți, care e de o valoare pedagogică foarte mare.

Anuarul e împărțit în 6 capitole.

În capitlul I. sunt tractate 3 articole de cei mai luminați pedagogi din lume: Dr. Rein, Dr. Natrop, Dr. Foerster, cari articole sunt scrise a-nume pentru această publicație și traduse în românește de autorul ei.

În cap. II. „Oameni și idei” scris de însuși autorul sunt studii ca: „J. J. Rousseau”, „I. Fr. Herbart”, „Dr. W. Rein”, „N. Iorga ca educator”, „Vasile Stroescu”, „Studii pedagogice în România”, „Popoare cu două limbi”, „Activitatea extrașcolară a învățătorilor noștri” ș. a., cari toate la un loc prezintă trebuințele și străduințele actuale ale școlii românești.

În cap. III.: „Chestiuni și probleme” sunt tratate tocmai chestiunile și problemele mai însemnate, cari trebuie să preocupe pe fiecare cărturar de al nostru. Chestiuni ca: „Asociațiunea și școala rom.” „Inspectia școalelor”, „Școlile noastre și băncile”, „Ce e educația patriotică în Ungaria?” ș. c. l. sunt tratate cu cea mai mare cunoștință de cauză.

În „Circulări și instrucții” (cap. IV) se vor găsi toate îndrumările date de konz. din Sibiu în afacerile școlare mai ales din ultimii ani. Învățătorii având aceste circulare pururea la îndemână, vor ști de ce să se fie și de ce nu.

În cap. V.: „Școala românească în a. 1912” autorul ne orientează până în cele mai mici amănunte asupra stărei școlii românești din toate țările locuite de Români.

Din schițarea aceasta, care nu cuprinde nici măcar o parte neînsemnată din cuprinsul cărții amintite, se poate vedea de ce mare noroc, de ce dar mare de Crăciun a fost învrednicită oropsita dascălime românească din patrie.

Dea Dumnezeu ca schinteia electrică, pe care autorul voiește prin cartea de față (și prin celelalte scrieri ale d-sale) a o arunca între noi puternic să ne zgudue și la muncă folositoare să ne trezească.

Sebeșel, Ianuarie.

Vasile Zdrenghea,
învățător.

Situația internațională.

— Pace sau războiu? —

Arad, 10 Ianuarie.

Sărbătorile Crăciunului n'au adus darul păcii, dar din fericire n'au adus nici războiul. La propunerile Turciei care refuză mereu Adrianopolul și insulele Egee, pe când asupra tuturor celorlalte puncte cedează, — statele balcanice n'au răspuns rupând tratativele, ci „suspendându-le” și dând cuvântul puterilor. Beligeranții nu se pot deci înțelege între dânșii, nici nu mai au curajul sau puterea de a reîncepe războiul. Statele balcanice simțesc trebuința de a fi silite să accepte o soluțiune care ar rămâne sub așteptările popoarelor lor. Nici Turciei nu i-ar strica să aibă aerul că cedează unei dulci presiuni, unei coalițiuni a tuturor „ghiaurilor”. Iată rostul intervenției puterilor dorită de beligeranți.

Ce caracter va avea această intervenție? După cât știm toate puterile vor pacea, dar **asupra** condițiilor în cari ea trebuie să se încheie, nu sunt toate de acord. Italia e contra cedării insulelor Egee pe seama Greciei, Austro-Ungaria pentru cedarea Adrianopolului pe seama Bulgariei cu condiția de a se dărâma fortificațiile, pe când Rusia pare a dori și menținerea forturilor. Așa că, înainte de a interveni pentru a pune de acord pe beligeranți marile puteri trebuie să se pună ele de acord. Deoarece însă toate doresc pacea, e de sperat că se vor înțelege și că vor reuși să impună pacea între Turcia și statele balcanice, pe care acestea o doresc atât de mult, încât n'au îndrăsnit să adreseze răspunderea războiului și suspendarea tratativelor au încercat să o arunce asupra Turcilor, ca unii cari din cauza Adrianopolului, slăbit pe zi ce trece, pot suporta mai greu amănările.

În acest timp se pune și chestiunea rectificării frontierei dobrogene.

Se înțelege că ea se tratează în cel mai mare secret. Totuși se știe că dacă în ajunul Crăciunului tratativele luaseră o întorsătură mai curând favorabilă, care în tot cazul permitea speranța într'un pacinic sfârșit, — în nici un caz lucrurile nu înaintaseră până la o înțelegere, cum o anunțase „Daily Telegraph”. Din Sofia s'a și desmintit știrea acesteia că Bulgaria ar fi acordat României frontiera Oltenița, adică Turtucaia până la capul Caliacra, știre care purta sigilul neexactității, deoarece vorbea de o despăgubire bănească pe care ar acorda-o României Bulgariei. Ar cere România sau ar accepta despăgubiri bănești? Pentru ce?

Nu începe îndoială, după ultimele știri, că cu mai multă dreptate putem să punem prognosticul pace.

Declarațiile consulului general român la Anvers.

Anvers. — Un redactor al ziarului parizian „Le Matin”, a avut o convorbire cu consulul general al României la Anvers, care se înapoia din București. Consulul ar fi declarat că criza care a cuprins întreaga Europă a avut un efect în România, totuși nu așa de grav ca în alte părți. Ro-

Rétay și Benedek

întreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorație de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare amvoane presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se rновеază. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrute artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

mânia și-a păstrat neutralitatea și poate aștepta liniștită desfășurarea evenimentelor, deoarece armata ei e absolut gata.

Vorbind de întrevvedere pe care a avut-o cu regele Carol, consularul a declarat că suveranul și-a exprimat mirarea că criză s'a produs și în România, dat fiindcă primăvara trecută erau 800 milioane depozitate prin băncile din țară. În ceea ce privește chestia politică, M. Sa a declarat că intențiunile Sale sunt absolut pașnice și că n'a vrut să mobilizeze cu toate că o parte a opiniei publice reclama această măsură la începutul conflictului balcanic.

România are drept la compensațiuni. Regele Carol a afirmat că revindicările sale sunt modeste deoarece vrea să facă act de bună vecinătate față de Bulgaria. Când d. Danef a trecut prin București, M. Sa îi a vorbit în acest mod. Înainte de izbucnirea conflictului balcanic, regele Carol a sfătuit pe Turcia să cedeze Greciei insula Creta. Un alt sfat a fost mai bine ascultat: după războiul din Tripolitania, tot regele Carol a sfătuit Poarta să încheie pacea cu Italia.

Autonomia Albaniei a fost de mult timp preconizată de regele Carol, din cauza marelui număr de Aromâni care locuiesc în sudul Albaniei precum și în Macedonia. Dacă Românii din Macedonia nu vor fi mulțumiți de regimul stabilit de statele balcanice, ei vor putea emigra în Albania, unde vor constitui o grupare mai puternică.

Regele Carol a adăugat că împăratul Francisc Iosif împărtășește părerile Sale.

Suveranul României a dat Turciei sfatul de a încheia pacea la Londra. Dacă ostilitățile ar mai reîncepe, regele Carol va face tot ce îi stă în putință spre a asigura țării Sale binefacerile păcii.

Principele moștenitor Ferdinand inspector general al armatei a afirmat că armata e gata pentru orice eventualitate, dar că se speră că se va menține pacea cu România.

Desmintirea unui svon tendențios.

București. — Un svon tendențios a fost lansat la Londra, probabil din sursă bulgară și anume că sub un guvern Maiorescu-Take Ionescu nu se va mobiliza, ci se va trata pe cale diplomatică. Într'adevăr, acțiunea diplomatică a guvernului actual tinde la realizarea revindicărilor României pe cale pacifică. Până acum nu s'a discutat mobilizarea și în acest moment nu e vorba de mobilizarea. Asupra acestei atitudini toate partidele sunt de acord și sprijină acțiunea guvernului. Dar acei cari au lansat în străinătate svonul că guvernul acesta nu va mobiliza, au auzit ceva, dar n'au înțeles de ce e vorba. Când România va mobiliza, înseamnă că a doua zi va intra în războiu.

În caz de războiu e probabil că va avea un guvern reprezentând toate partidele.

Intrevedere între dnii Tache Ionescu și Venizelos.

Paris. — **Ziarele din Londra spun că d. Take Ionescu a avut o întrevedere cu Venizelos despre soarta viitoare a comunităților aromâne de pe teritoriile ce vor fi eventual cedate Greciei. Venizelos a dat dlui Take Ionescu asigurări că aceste comunități vor continua să se bucure de cea mai largă libertate în exercițiul credinței precum și în ceea ce privește școlile române.**

Tripla înțelegere nefavorabilă României.

Budapesta. — „Pester Lloyd” anunță din Berlin: Tratatul româno-bulgar au atras și în Londra atenția cercurilor politice și se putea aștepta ca opinia favorabilă ce avea tripla înțelegere despre România să se manifeste acum. Și e ciudat că se întâmplă tocmai contrarul. Mai multe ziare, în frunte cu „Times”, publică articole în cari acuză România că și-a prezentat cererile în timp foarte inoportun și că în genere nu are nici un drept de compensații din partea Bulgariei.

Turcia oferă României sprijin împotriva Bulgariei.

Viena. — **Lui „Neue Freie Presse” i se anunță din București cu data de 8 Ianuarie, că Selket Torghut pașa a plecat într'o misiune specială la București. Se svonește că S. Torghut pașa a**

primit instrucțiuni să aștepte momentul când România ar fi învoită să accepte sprijinul oferit din partea Turciei în contra Bulgariei când aceasta ar refuza să cedeze pretențiunilor României.

Pauză în tratativele româno-bulgare.

București. — Tratatul româno-bulgar la Londra au fost suspendate, deoarece Danef vrea în aceste tratative să fie înlocuit printr'un alt politician bulgar. Această nouă amânare a tratativelor potențează tot mai mult agitația opiniei publice din România.

Doi politicieni români în Turcia.

Constantinopol. — **D. N. Filipescu**, ministru de agricultură și fostul deputat d. **Săulescu** au sosit aici.

Intrevedere între dnii Tache Ionescu și Danef.

Londra. — Ieri seară a avut loc o nouă întrevedere între dnii **Take Ionescu** și **Dr. Danef**. Despre această întrevedere n'a transpirat nici o știre.

Relațiile dintre Austro-Ungaria și Rusia.

Londra. — O agenție telegrafică anunță: **Flota rusească din Marea Neagră a primit ordinul de mobilizare. Această escadră a primit ordin să plece imediat în apele românești.**

Petersburg. — „Frankfurter Zeitung” anunță: **Deoarece tratativele ruso-austro-ungare în chestia demobilizării n'au dat până acum nici un rezultat, măsurile luate de către ambele părți nu vor suferi nici o schimbare.**

Aici se svonește că reținerea rezerviștilor a fost ordonată, printr'un ordin ministerial, fără ucaz din partea țarului.

Sârbii se retrag dela Adriatică.

Londra. — **Agencia Reuter** află că **puterile vor fi înștiințate azi în mod oficial că Serbia, ca o probă de bunăvoință în interesul păcii generale, a hotărât să facă un sacrificiu și să retragă trupele de pe țărmul Adriatic imediat după încheierea păcii. Guvernul sârb e încredințat că față de moderația sa, Europa nu va cere Serbiei alte sacrificii cari ar fi afară de limitele puterilor sale.**

Afacerea Prohasca.

Viena. — **Consulii Prohasca și Thay** au primit ordine să se întoarcă la posturile lor. Thay a petrecut ultimul timp în Budapesta, iar Prohasca în Üsküb. Când vor sosi consulii, autoritățile sârbești le vor da satisfacție în felul cerut de guvernul austro-ungar.

O intervenție a Papei.

Londra. — „Echange Telegraph” anunță din Roma că **Papa a prezentat ambasadei germane de acolo o notă ce va fi remisă reuniunii din Londra. Papa cere marilor puteri ca rezolvind chestiunea orientală, Palestina să fie scoasă de sub controlul Turciei. La caz că aceasta va fi imposibil, puterile să dea garanții pentru ocrotirea locurilor sfinte și de numeroșilor pelerini cari vin acolo în fiecare an.**

Tratatul de pace la Londra.

Viena. — Știrile din Londra, Constantinopol, Sofia și București sosite la ministerul de externe de aici, **sunt foarte nefavorabile și spun că situația politică externă este foarte serioasă.**

După informațiile noastre cercurile competente sunt de părere, că situația momentană involvă germenii unei crize externe generale. Aplanarea conflictului austro-sârb a făcut să apară la suprafață o serie întreagă de grave probleme europene, datorite războiului balcanic. Intre singuraticii factori de cădere divergențele abia acum se dau la iveală în toată însemnătatea lor politică. Conferința ambasadorilor a căzut ieri de acord în ce privește cedarea Adrianopolului pe seama Bulgariei. Cele două blocuri mari, întreita alianță și întreita înțelegere ajung din ce în ce mai antagoniste în punctul Albaniei, precum și în chestiunea insulelor egeice. Rusia a avansat o prea largă perspectivă Serbiei asupra Albaniei, iar Austro-Ungaria și Italia vor să reducă la minimum posibil aspirațiile sârbești în această direcție. Austro-Ungaria dorește ca statul albanez să fie încheiat așa ca să fie capabil de-o rezistență serioasă în viitoarele eventuale fluctuații.

Tot atât de puțin făgăduitor e și stadiul tratativelor româno-bulgare. După cum se știe ne-

gocierile între dnul **Take Ionescu** și dnul **Danef** au fost intrerupte și sunt mulți cari atribuiesc acest eșec unor disensiuni de natură personală. Pentru ori ce eventualitate însă superioritatea militară a regatului român prezintă garanții eficiente pentru sancțiunea punctului de vedere românesc.

INFORMAȚIUNI

Arad, 10 Ianuarie 1913.

† Elena Raicu.

Încă în floarea vârstei, iubită și stimată de întreaga societate românească din Arad, comitat, un simbol al nobleței de inimă și de căsnicie, d-na **Elena Raicu**, soția dlui director al institutului financiar „Victoria” Arad, s'a stins din viață Miercuri, a doua zi de Crăciun, după îndelungate suferinți, într'un sanator din Budapesta. Moartea ei a lăsat în brațe în doliu o seamă din familiile românești distinse și lasă regrete neșterse și gemerale pretutindeni.

Dureroasa veste i-a venit dlui **Sava Raicu** napraznic, pe când se afla la prânz oaspete al P. S. Sale episcopului Arad **Ioan I. Papp** și s'a răspândit cu o iuteală câteva clipe în întreg orașul, stârnind pretutindeni o tristă senzație. Oricât de îndelungate suferințele defunctei, se putea crede că salvarea la o etate atât de rezistentă încă, fatalitatea a fost și de data asta mai puțină decât știința medicală.

Rămășițele neînsuflite ale defunctei au fost transportate aseară dela Budapesta în Arad și azi a avut loc în orașul nostru un doliu din cele mai emoționante îngropăciuni câte s'au văzut. Din societatea românească n'a lipsit aproape nimenea și lume multă a grăbit și din împrejurimi să dea cea din urmă cinste celei ce ne-a părăsit. Insuși P. S. Sale episcopul a asistat până la sfârșitul funerarilor și a rămas vădit mișcat de atâtea scene ale doliului. A venit și societatea străină în număr mare, căci defuncta a fost nu mai puțin stimată de străinii cari au cunoscut-o. Doliul a fost însoțit de un discurs plin de ducios panegiric a rostit P. C. Sa părinte protosinccel **Roman R. Ciorogariu** chemând la lacrimi în ochii ascultătorilor. Un mormânt proaspăt se ridică acum sub cerul mohoș al iernii în vastul cimitir dela capătul orașului și alături alte două, cari și ele s'au deschis în scurtul restimp de patru ani, ca să pască — pe părinții dlui **Raicu**... Coroană fără număr ce acoper bulgării proaspeți gâiesc o limbă cu atât mai viie despre nevăta împărăție a sufletelor bune ce ne lasă...

Trimitem adânc încercatului soț, precum și familiei condolențele noastre sincere.

Odihnească în pace!

*

Familia a tipărit următorul anunț funebru: Cu inima frântă de durere aducem la cunoștință că neuitata noastră soție, mamă **Elena Raicu** după lungi și grele suferințe în etate de 42 de ani și-a dat nobilul ei suflet în mâna creatorului, ieri în 8 Ianuarie st. n. d. a. la ora 1 în Sanatoriu Városmajor din Budapesta. Rămășițele pământești ale scumpei defuncte vor transporta la Arad și se vor aşeza spre vecinică odihnă, Vineri în 10 Ianuarie la orele 2 d. a. în cimitirul de lângă mormânturile dure. Fie-i țărina ușoară și memoria binecântată. — Arad, 9 Ianuarie 1913.

Sava Raicu, ca soț, **Hortensia Raicu**, mamă, **Dr. Veliciu**, **Aurel Raicu**, **Florica Raicu**, ca fiice, **Dr. Romul Veliciu**, ginere, și numeroși alți rudeni.

Boroboate de-ale poliției. Cetitorii noștri își aduc aminte, că în toamna aceasta a avut loc în saletul ziarului „Românul” o constatare intimă a intelectualilor din Arad în scopul de a se face demersurile la guvern pentru obținerea aprobării statutelor speciale pe seama ziaristilor români din Ungaria și Transilvania. Cu acest prilej, se știe, d. Em. Ungurean adv. în Timișoara a dat cetire statutelor sindicatului de zariști, respinse de către ministrul de interne pe motivul că timp de aproape un an și jumătate nu s'a manifestat din nici o parte a societății românești dorința de a se întemeia și în mod public acest sindicat. În această conferință s'a ales un comitet, în frunte cu d. Em. Ungureanu, care a fost însărcinat să prezinte din nou statutele ministrului de interne spre aprobare. Nici pe de parte n'au crezut însă că această conferință intimă care urmărea un scop de ordin pur social să vexeze atât de mult vigilența expoziturilor guvernamentale din Arad.

Săptămâna trecută strașnicul d. Dr. Béla Szatmáry, judecător polițienesc a citat la d-sa pe ziua de 9 Ianuarie n. a. c. pe dnii Emanuil Ungureanu, avocat în Timișoara, P. C. Sa Roman Ciorogariu, director seminarial, Vasile Goldiș, directorul nostru și colegul nostru de redacție Constantin Savu, D. Szatmáry a luat numiților domni interogatorii lungi și a făcut perchiții foarte întinse pe motivul că dlor ar fi convocat și ar fi ținut o „adunare populară” fără asistența poliției.

Toate zările ungurești din Arad reproabă în termeni foarte aspri această procedură ne bună a dlui Szatmáry, care în setea sa de a figura cu orice preț a crezut că acum e momentul „cel mai oportun să dea publicului unguresc o senzație „noch nie dagewesen”, că, uite, d-sa, d. Dr. Szatmáry Béla, — din mila guvernului ajuns judecător polițienesc, — a descoperit firile unei întinse conjurații cu scop de a tenta la existența statului ungar și pusă la cale chiar de „ziariștii români”.

Zădarnic însă căci elementele ungurești mai cu scaun la judecată înțelegând manopera prouastă a minusculului domn judecător rid cu poartă și-bat joc de acest domn pe care de astădată crederul d-sale de excelent inventator și exploatator genial l-a dat de rușine.

Toată bravura dlui Szatmáry s'a înecat în ridicul, deoarece în cursul investigației s'a dovedit, că „adunarea populară” din saletul „Românului” a fost constatare intimă unde s'au desbătut chestii de bucătărie gazetărească, cari, însă, nu se țin de nasul dlui Szatmáry.

Dar, cu toate aceste suntem siguri, d. Szatmáry — nu ne va slăbi așa pe gratis din dragostea d-sale, ci cu afabilitatea ce-l caracterizează ne va invita frumusețea să ne recreăm „puțintel” în saloanele din pivnița primăriei.

Pentru „Fondul ziaristilor” a contribuit 5 cor. d. Tribun Almășescu inginer în Lőcse. Mulțumirile noastre sincere.

— Noul protopop al tractului Buteni. Consistorul plenar din Arad, în ședința sa de azi l'a confirmat pe părintele Florian Roxin din Lipova de protopop pentru tractul românesc gr. or. al Butenilor.

Felicitările noastre!

Crăciunul în Arad. Sărbătoarea Nașterii Domnului așa cum s'a oficiat în biserica noastră catedrală din Arad, anul acesta, a lăsat mult de dorit. Singură solemnă liturghie pontificată de P. S. S. D. Episcop cu asistența-i obișnuită a ridicat evlaviază credincioșilor. Corurile obișnuite să cânte frumosele răspunsuri și imnuri liturgice, au lipsit cu totul, și aceasta împrejurare neașteptată de nimeni a intristat adânc inimile credincioșilor. În adevăr e și ciudat și curios, ca în biserica Aradului în ziua de Crăciun, când servește episcopul și biserica e erigată, să nu cânte nici un cor sistematizat, ci cântiva tineri seminariști ca în oricare Duminică de peste an. Unde a fost corul seminarial, corul „Asociației”, unde-i corul meseriașilor, al țărănilor și chiar al școlariilor?... Dacă lipsește dirigentul corului seminarial, — care, poate, nu e obligat pentru sărbătorile mari, când seminarul e închis: are parohia doi învățători-cantori, anume plătiți cu câte două pogoane de

pământ arător și cu câte două sute coroane pe an. Chiar în toamna trecută am lăudat atât comitetul parohial, cât și bravii săi învățători pentru adausul de scumpete de câte 400 cor. de persoană, care li s'a votat cu atâta dragoste. Dacă comuna își face datoria față de învățători, să-și facă și aceștia datoria față de biserică. — Un credincios.

Din Beiuș. În presara Anului Nou va avea loc o petrecere împreună cu joc în hotelul opidan. Despărțământul filial al soc. de teatru va reprezenta farsa „Funcționarul de domenii” de P. Locusteanu, iar reuniunea de cântări „Lyra” va preda mai multe cântări.

Reuniunea femeilor române din Turda aranjează Duminică în 19 Ianuarie și în Duminicile următoare un ciclu de conferințe la cari roagă să ia parte toți românii de bine din Turda și împrejurime. Conferințele au următorul

Program:

Duminică în 19 Ianuarie st. n.: 1. Dr. Valer Moldovan: Despre căsătorie. 2. Dr. Ioan Boier: Elementul național la Eminescu și Coșbuc.

Duminică în 26 Ianuarie: 1. Dr. Augustin Rațiu: O călătorie la Putna. 2. Dr. George Pătăcean: Despre I. L. Caragiale.

Duminică în 2 Februarie: 1. Octavian Bugner: Viața și scrierile lui Augustin Bunea. 2. Dr. Ioan Mândru: O. Goga și Ștefan Iosif.

Duminică în 9 Februarie: 1. Jovian Murășian: Despre Andrei Șaguna. 2. Ioan Simu: Eminescu și Veronica Micle.

Duminică în 16 Februarie: 1. Dr. Ioan Boer: Popoarele din Balcani. 2. Oct. Bugner: Scrierile lui M. Sadoveanu.

Duminică în 23 Februarie: 1. Ioan Simu: O călătorie la Târgoviște. 2. Dr. Valer Moldovan: Despre poetul A. Vlăduțu.

Conferințele se vor ține în localul școlii gr. cat. din Turda-veche. Inceputul la orele 4 p. m. Oferte modeste de câte 20 fil. de persoană în favorul augmentării bibliotecii reuniunii se primesc cu mulțămită. Pentru țărani și meseriași 10 fileri.

Turda, 5 Ianuarie 1913. Maria Vladuțiu președintă, Dr. George Pătăceanu secretar.

Numire și transferare. Aflăm că d. Marcu Almajan dela tribunalul din Caransebeș a fost transferat în calitate de conducător de cărți funduare la judecătoria din Carlsdorf (Nagy-károlyfalva) și că cu aceeași ocazie a primit drept răsplată a zelului d-sale deosebit suma de 100 coroane. Felicitări.

Urmasul lui Kiderlen-Wächter. Urmas al decedatului secretar de stat pentru afacerile externe ale Germaniei a fost numit actualul ambasador german la Roma, Gottlieb de Iagow, care în calitatea aceasta a contribuit foarte mult la reînnoirea triplei alianțe și a stăruit întotdeauna pentru menținerea relațiilor bune cu Anglia. Noul secretar de stat al Germaniei s'a născut la Berlin în 1863. Pe cariera diplomatică a pășit în 1895, când a fost numit atașat la ambasada germană din Roma. În 9 Mai 1909 a fost numit ambasador la Quirinal, în care calitate a fost până la numirea lui recentă de secretar de stat pentru afacerile externe ale Germaniei.

După cum se vestește noul secretar de stat, Gottlieb de Iagow, îl va însoți pe împăratul Wilhelm în călătoria ce o va face în primăvară la Viena.

Reuniunea de înmormântare a femeilor române gr. or. din Agnita își va ține adunarea generală ordinară Luni, 7 (20) Ianuarie, la orele 2 d. a. în sala școlii confesionale din loc cu următorul program: 1. Deschiderea ședinței. 2. Constatarea numărului membrilor prezente. 3. Cetirea rațiocinului pe 1912. 4. Inscrierea de membre nouă. 5. Eventuale propuneri. 6. Închiderea ședinței.

Toți sprijinitorii cauzei și toate onoratele membre sunt rugate să participe la această adunare. Agnita, în 24 Dec. v. 1912, Ana Hurdubet, președintă, Androne Corfariu notar.

Știri din Govoșdia. În acest sat s'au aranjat pentru sărbătorile Nașterii Domnului frumoase petreceri cu monologuri și dialoguri de teatru predate de elevii școlii elementare. Din venitul strâns cu această ocazie din taxe be-

nevole, aproape 15 cor., se vor cumpăra cărți pentru o bibliotecă școlară. Numai așa să se facă cel puțin și în alte sate.

Știre medicală. Aduc la cunoștința mult stim. public că, până în 18 c. mă aflu în o călătorie de studiu și astfel voi putea sta la dispoziție mult st. public numai după acest termin. Cu stimă Aurel Novak, specialist de dinți artificiali. Szabadságtér nr. 5.

x Atragem atențiunea on. cetitorilor noștri asupra anunțului librăriei „Doina” din Beiuș.

x **Instilțare.** Aducând la cunoștința on. public transformarea radicală a camerei uscate de aburi și punând-o la dispoziție publică, totodată anunțăm on. public că luând în considerare scumpirea cărbunilor și siliți și de alte împrejurări începând dela 16 Decembrie am urcat prețul scâlzei pentru femei și bărbați la 1 cor. 20 fil. Pentru zilele de Luni, Miercuri și Sâmbătă sunt valabile numai biletele cumpărate la cassă, ori și bilete externe pe lângă o taxă supletoare de 20 fil., în celelalte zile ale săptămânei, adică **Marti Joi, Vineri și Duminică** prețurile билетelor rămân neschimbate, cari zile sunt potrivite mai cu seamă pentru publicul din provincie. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, suntem cu distincă stimă: **Directiunea băii de aburi Simay.**

E. 638.

x **Pregătirea romului și a licherurilor în mod casnic!** 100—200 procente economie, 20 fileri. 1 dosă de extract de rum concentrat de Iamaica, sau orice extracte de licheruri, prin care se poate pregăti 1 litru rum foarte fin, ori 2 litri de licher foarte fin. La fiecare sticlă se aclude și modul de pregătire.

În schimbul unei sume de 30 fil. în mărei postale trimit franco o dosă de mostră din ori care extract de licher sau rum.

Magazin principal: **Parfumerie „Hygiēna” Timișoara-Cetate** (Temesvár-Belváros) vis-à-vis de intrarea casei hotelului „Coroana”.

(A 444)

„Sculptor român”.

x În atelierul **Ioan și Aurel Cotărlă** sculptori tâmplari și auritori etc în Oravița-română (Oraviczafalu, Krassószörény megye) premiați cu medaliile și diplome dela expozițiile din București, Sibiu, Pănciova și Lugoj, se lucrează: Iconostase (temple) fronturi, jeturi, ripide, chivote etc. adică întreg aranjamentul bisericesc, în orice stil și cu prețuri absolut solide. La dorință pot veni la fața locului, pe spele mele, pentru deplina înțelegere asupra lucrărilor. Spre asigurare nu se cere înainte nici un ban, până după predarea lucrului: un favor, ce dela maestri străini nu se poate avea: La cerere servesc cu atestate dela lucrări de până acum. Se capătă chivote și ripide cu prețuri foarte reduse, să se ceară de probă desemnuri. Rog binevoitorul sprijin românesc. (Co 486—26).

OBONIA SOCIALA

Petreceri.

Tinerimea română din Ghijasa-de-sus aranjează producțiune teatrală urmată de joc Duminică după Crăciun în 12 Ian. st. n. 1913 în școala gr. cat. din loc. Venitul e destinat pentru înființarea unei biblioteci populare. Are următorul program: 1. „Niculae Vulpe” piesă din popor în 4 acte de Romul Muntean. 2. „Așa a fost să fie” piesă populară într'un act de I. Tințariu. 3. „Tiganul cătană” comedie într'un act de E. Suci. În pauză se va juca călușerul.

Tinerimea română din Vulpăr aranjează producțiune teatrală împreună cu cântări în 1 (14) Ianuarie 1913 (la anul-nou). Venitul curat este destinat în favorul școlii române din loc. Are următorul program: 1. „Marșul marinarilor”, cor mixt de I. Flondor. 2. Teatru „Și ne iartă nouă păcatele noastre”, piesă în 3 acte, de M. Drăgan. 3. „Colo 'n sus și mai în sus”, colindă cor mixt de T. Popoviciu. 4. Declamare „Rugămintea din urmă”, de G. Coșbuc. 5. „Tiganul la popit”, de E. Corfariu. 6. „Eu mă duc codrul rămâne”, cor mixt de T. Popoviciu. 7. D Declamare „Mama”, de G. Coșbuc. 8. „A plecat la târg de vite”, dialog, de E. Suci. 9. „Doina”, cor mixt de T. Popoviciu. În pauză se va juca „Călușerul” și „Bătuta”.

ECONOMIE.

Anul economic 1912.

În urma împrejurărilor extrem de grele prin cari s'a scurs anul 1912, viața și activitatea noastră financiară și economică prezintă — poate mai mult ca ori și când până acuma — momente dintre cele mai demne de remarcat. Le remarcăm, fără însă a le apretia îndeosebi, rezervându-ne ca ocazional să revenim asupra lor.

I. Momentul cel mai caracteristic din cronică economică a anului trecut este criza financiară generală, prin care am trecut și care a fost și rămâne cea mai violentă din câte s'au pomenit în cele patru decenii din urmă. Criza aceasta a fost provocată de retragerea capitalurilor străine plasate în cei 10—15 ani din urmă în patria noastră și a fost agravată de criza politică externă. În urma acestor împrejurări mijloacele financiare disponibile s'au redus până la extrem și circulația lor a încetat total. Prețul banilor s'a urcat la mărimi până azi necunoscute, la mărimi cu adevărat fabuloase.

II. Paralel cu criza financiară generală, care a cuprins aproape întreg continentul, țara noastră și special părțile ei locuite de poporul nostru au fost bătute de dureroasa criză economică, cauzată de ne mai pomenite revărsări de ape din toamnă. Produsele agricole au fost total nimicite. Zeci de mii de mici agricultori au rămas de tot lipsiți de produsele, pe cari în vremuri normale le prefăceau în însemnate sume de bani. Prin aceasta criza financiară a devenit și mai grea și urmările ei, cari cu deosebire pentru micii agricultori se vor arăta mai intens la primăvară, vor putea fi fatale, dacă cumva împrejurări deosebite nu vor contribui la ameliorarea situației.

III. La noi, la poporul nostru, consecințele crizelor, de cari vorbim au fost și sunt resimțite în prima linie de instituțiile noastre financiare, cari au avut de luptat cu cel mai greu an din existența lor. Până de prezent ele au rezistat, grație solidității lor și credem că vor rezista și de aci înainte.

În activitatea mai puțin expansivă ca altădată a acestor instituții avem de notat câteva momente deosebite, cari s'ar reasuma în următoarele:

1. La începutul anului trecut, când criza nu era așa de acută, mai multe din băncile noastre s'au decis la urcarea capitalului social. Unora le-a succedat această operațiune, altora numai în parte. În fruntea băncilor cari au făcut astfel de urcări stă „Albina”, care și-a ridicat capitalul social la dublu, la șase milioane de coroane. Urmează apoi „Timișana” care încă și-a urcat capitalul dela 1.2 mil. la 2 milioane cor. O urcare însemnată în capitalul social a făcut și „Bihoreana”. Băncile noastre „Crișana” și „Vatra” încă au făcut urcări succese de capital, dela Cor. 200.000 la Cor. 400.000. Tot asemenea și-au urcat capitalurile lor „Hațiegana”, „Orientul”, „Comuna”, din Căvărân, „Șoimul” din Vașcău, „Concordia” din Uzdin și „Ancora” din Gătaia.

2. Tot cam pe la începutul anului trecut s'au înființat și unele bănci nouă. Astfel s'a înființat, dar fără trebuință, „Brâncoveana” din Zernești, „Cassa de păstrare” din Șinca-nouă și „Cassa de păstrare” din Săcădate. Mai departe s'a dat știre și despre o nouă bancă în Pianul-de-jos sub numele „Piana”. La Aiud, unde de fapt ar fi lipsă de o bancă bună românească, încă s'a pus la cale înființarea unei bănci românești, dar activarea ei s'a amânat pe vremuri mai bune; tot asemenea s'a întâmplat și cu acțiunea pentru înființarea băncii „Salvator” din Sătmar. În sfârșit cătră finea anului, când criza își ajunsese culmea, se pune la cale o bancă nouă în Sibiu, de care asemenea nu este nici o trebuință.

3. Pe lângă fondările amintite în cele precedente avem de notat, că, cu toată criza, care ar fi trebuit să impună cele mai mari rezerve, unele din băncile noastre au mai marit imprudena, de a se lansa în înființarea de filiale. Astfel au deschis filiale: „Silvania” în Zălau, „Șercăiana” în Comana de jos și „Corvineana” în o sârmană comună românească din părțile Hunedoarei. Ghețari. Toate aceste filiale puteau să rămână.

4. Dar criza și alte împrejurări au scos la iveală și un moment îmbucurător, pentru care

am pledat de atâtea ori, fuzionarea băncilor mai mici. Până acum s'au făcut cu totul trei fuzionări și anume: „Panciovana” cu „Sentinela”, „Arina” din Careii-mari cu „Bihoreana” și „Ulpiana” din Grădiște cu „Hațiegana”. Pe cale de a fuziona este și „Fortuna” din Rodna, Nedna și altele pe cari a le aminti ar fi lucrul prematur.

5. Grație solidității lor, la institutele noastre — în opoziție de cele străine — avem de înregistrat numai o singură lichidare de bancă. Și aceasta însă se face de bună voie, în urma unor schimbări în persoanele concrezute cu conducerea acestei bănci. E vorba de „Păstorul” din Timișoara, a cărui lichidare trebuie să regretăm că se face prin o bancă străină.

IV. Dacă vom face însă o comparație între acțiunea și cu deosebire între expansiunea băncilor noastre din anii trecuți și anul 1912, vom constata că în acest din urmă an pe cât au fost de liniștite la suprafața acțiunilor lor, pe atât de tacite, grele și rezistente au fost ele în fond. Din acest motiv opiniunea noastră publică nici nu a fost în anul trecut atât de mult preocupată de acțiunile băncilor, ca în anii precedenți. În schimb însă a fost preocupată și agitată — în o măsură necunoscută până acum — de chestiunea cooperativă, care a angajat la discuție, putem zice, pe aproape toți cei ce pot lua la noi cuvântul. Discuția și preocupările s'au concentrat în jurul proiectelor prezentate de „Asociațiunea” noastră și de cei ce s'au ocupat de această chestiune. Discuția — deși încă n'a ajuns la o unitate de vederi — n'a fost lipsită de interes și în tot timpul s'a constatat dorința tuturor de a da acestei chestiuni rezolvirea cea mai potrivită împrejurărilor noastre. Se prea poate, că vor trebui multe încercări până se va găsi calea cea mai nimerită pentru rezolvirea chestiunii. Și nici n'ar fi mirare în frământările și prefacerile prin cari trecem. Ori cum ar fi să fie, oamenii noștri de bine au o singură datorință: să-și deie cu devotament concursul pentru proiectul, pe care majoritatea opiniunii poporului nostru a decis să-l pună în lucrare.

V. Dar ori cât de deprimată și discretă a fost acțiunea noastră pe terenul financiar și ori cât de mult am fost preocupați de chestiunea cooperativă, din cronică anului 1912 se desprinde în formă destul de pronunțată și activitatea celorlalte instituții economice, ce le mai avem. Astfel merită a fi amintite:

1. „Solidaritatea”, această reuniune cu scopuri morale a băncilor noastre, care a continuat să lucreze pentru problemele ce i s'au impus. Sub egida ei, instituțiunea revizorilor experți și-a continuat lucrarea binefăcătoare, ținând și două conferențe, în cari s'au discutat și hotărât diverse chestiuni de interes pentru băncile asociate. A luat parte la discuția și rezolvirea chestiunii cooperativelor și s'a ocupat și cu chestiunea unei instituții pentru problemele agrare, cum și cu chestiunea unui concordat financiar al băncilor noastre.

2. Reuniunea de agricultură din Sibiu și Orăștie încă s'au manifestat prin activitate stăruitoare. Ambele au întreprins excursiuni economice împreună cu bune povețe pentru locuitorii satelor noastre. Au aranjat două expozițiuni de vite, și — cea din Sibiu — și o frumoasă expoziție de copii și

3. Reuniunile de meseriași (Sibiu, Orăștie, Brașov, Blaj, Mercurea și Cluj) deasemenea au stăruit și încă cu destul succes, să se impună în acțiunile lor pentru cultivarea și progresul propriu.

VI. Un alt moment, ce merită să fie amintit din străduințele noastre în anul 1912, este încercarea pentru reunirea comercianților români. Anume din prilejul adunării generale a „Asociațiunii” s'a ținut primul congres al comercianților români, care însă — ca toate începuturile — nu a dat rezultatul așteptat. Viitorul poate să fie mai priincios.

VII. Când vorbim de străduințele comercianților noștri pentru a se reuni în scopul unor acțiuni mai eficace, trebuie să amintim, că în anul trecut, cu toate greutatele lui, spiritul de întreprindere nu a stagnat. În Bistrița s'a înființat societatea „Hebe” cu un capital de Cor. 100.000 cu scopul de a exploata băile dela Sângeorgiul-român, în Ilia-murășană s'a dat viață unei societăți pentru valorizarea prunelor cu un capital de Cor. 40.000, iar în Huedin s'a pus la cale societatea ocazională „Agraria” pentru valorizarea produselor agricole și special pentru exportul

de ouă. Tot cam un semn al spiritului de întreprindere amintim, că în Sebeșul-săsesc unul dintre agronomii noștri a deschis un birou agricol, care se ocupă cu tot felul de afaceri comerciale și de mijlocire.

VIII. Presa noastră încă s'a preocupat de chestiunile economice mai intensiv, ca până acum. Cotidienele și foile noastre săptămânale au avut rubrici economice mai bogate și mai îngrijite, ca în trecut. Ba anul 1912 ne-a adus și foi nouă economice. Astfel „Libertatea” din Orăștie scoate cu începere din 1 Oct. a. tr. un adaos economic pentru satele noastre, numit „Spicuri economice”. Acest adaos apare odată pe lună în formă de broșură. Numerele apărute până acuma sunt bune și vor aduce folos real. La Cluj a început să apară o foaie nouă „Solia satelor”, care, deși nu e numai economică, servește în cea mai mare parte scopuri economice.

IX. Ogorul literaturii economice încă nu a rămas în părăgenire în anul trecut. Au apărut câteva publicațiuni bune. În rîndul prim amin: tim: „Cursul de corespondență comercială” (ediția III) de prof. I. C. Panțu. O carte de valoare și mult augmentată față de trecut. Advocatul din Timișoara, Dr. Pompil Cioban, un însuflit propagator al cooperațiilor sătești, a dat la iveală studiul său despre „Creditul nostru”. — Funcționarul „Albinei”, dl Iuliu Enescu a adunat în o frumoasă broșură studiile și observările sale referiv la „Cooperativele sătești”. Domnul Gavrilă Todă în seria fasciculelor sale intitulată „Studii științifice” tractează o serie întregă de instituții economice. Sub redactarea dlui Emil Chiffa a apărut broșura „Povețe și îndemnuri pentru plugari și economi”. E un mănunchiu de adevărate și folositoare povețe. „Asociațiunea” a tipărit „Contabilitatea pentru popor” a dlui Romul Dimboiu. Redactorul „Reviștei Economice”, Const. Pop a scos în forma tot atât de îngrijită ca și până acum „Anuarul Băncilor Române pe anul 1913”, singura publicațiune statistică la noi Români din Ungaria. În sfârșit „Biblioteca băncilor române” s'a înmulțit cu un număr, cu broșura „Banca de asigurare” de Ioan I. Lăpădatu.

X. Dar când amintim de literatura și publicațiunile economice ale anului 1912, credem, că nu greșim dacă amintim și de un bun și mult apreciat scriitor economic al poporului nostru, care în ultimele zile a trecut la cele eterne. Este Eugen Brote, care, deși în timpul din urmă nu a avut un rol activ în viața economică a poporului nostru, merită totuși să fie relevat deoarece a fost și va rămânea pentru totdeauna unul dintre cei mai buni pricepători și scrutați ai chestunilor economice și financiare ale timpului său.

Aceasta ar fi în scurte cuvinte cronică economică a anului trecut.

„Rev. Ec.”

POSTA REDACȚIEI.

Cetitor. Budapesta. Adresa ziarului săptămânal „Lumina Nouă” al naționalistilor democrați din București e: Strada Izvor, Nr. 14; abonament pentru străinătate e 8 franci.

I. P. Fizeșul. Un singur număr ne-a sosit din „Cuvântul adevărului”, revistă bisericăască ce apare în Hațeg la mănăstirea Prislopului.

I. B. München. Nu știm adresa Societății „Carmen Sylva” a studenților români din München, dar Vă puteți informa dela dl Marcel Montandon, München 23, abonent al ziarului nostru.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

St. Baicu, Ghirec. Am primit 14 cor. pe sem. I 1913.
D. Bârsan, Teiuș. Am primit 14 cor. pe sem. I 1913.
M. Boesa, Babșa. Am primit 7 cor. pe evart. I 1913.
Zachei, Gaur, Nagyszederjes. Am primit 35.20 cor. până la 31 Decembrie 1912.

Ioan Ianciu, Almaș. Cu 6 fileri netto exemplarul.
Petru Laslo. Am primit 450 cor. pe 1913.
Const. Popa, Caransebeș. Am primit 14 cor. pe sem. I 1913.

Vasile Trifa, Mogoș. Am primit 14 cor. pe sem. Vasile II 1912 ca abonament.
Dr. Alexandru Birăescu, adv., Panciova. Am primit 14 cor. abonament pe sem. I 1913.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Ba 116—280)

Gustați Berea SLEPING-car din fabrica „Bragadiru”

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pihler Sándor**, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 807—100)

ANUNȚ.

Istoria munților apuseni „Tara Topilor” editată de **R. Patitia** se află de vânzare cu 1 cor. 60 fl. (și porto postal), la autorul și la toate librăriile românești precum și la **W. Krafft** în Sibiu și **Coloman Nemes** în Lugoj. Pa 732

ANUNȚ.

Se caută un vier cu școală pentru una vie de 10 hectare pentru România județul Prahova. Vierul de preferat familist să adreseze oferte la adm. ziarului. Di 729

O nouă piesă muzicală.

În curând va apărea „Valse (a-moll)”, pentru piano, din opul „Poeme lirice românești” de **Ion Harșia**, bursierul „Societății teatrale” la conservatorul din Lipsca. Subscripții pentru abonament se pot face la administrația „Românului”, prețul 2 cor. — După apariție exemplarele se vor trimite cu rambursă abonaților. Ha 733

Caut 2 comis

mai tineri, unul la brânza de spețerie și altul la manufactură. Caut totodată și

2 învățăcei

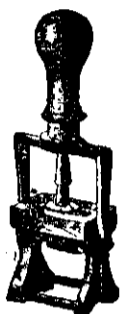
Rog pe dnii preoți și învățători să-mi recomande băieți mai isteți. Pentru binefacere ofer 20 Cor.

Petru Bârsan
comersant Bozovici

(Ba 686)

Atențiune.

Se caută un român cu cunoștințe de tipografie și librărie, care ar putea cumpăra sau arănda o librărie îmbinată cu tipografie, legătorie și papetarie modern aranjată și bine introdusă într-un oraș românesc. Capital necesar 10.000 cor. Informațiuni la directorul tipografiei dl **Dimitrie Bucevschi** și la proprietarul **M. Klinghoffer**, în Căra-Humorului Bucovina. (Po 688)

Tot felul de **STAMPILE** draguțe, ieftine și de o execuție practică, apoi orice articole din această bransă se pot procura numai dela prima fabrică de stampile din Sibiu a lui

A. R. FELD

fabrică de stampile de gumă

Sibiu-Nagyszeben str. Elisabeta 17.

(Fe 388)

MÁSOLAT.

Az óradnai járás főszolgabírájától.
Sz.: 3592/912.

Pályázati Hirdetmény.

Óradna, Újradna, Radnalajosfalva és Major köz ékekből, Óradna nagyközség székhelyével szervezett körorvosi állásra pályázatot hirdetek.

JAVADALMAZÁS:

Törzsfizetés 1600 korona, továbbá az 1908. évi XXXVIII. t. c. 15. §-a értelmében megillető ötödéves korpotlék és a szabályrendeletileg megállapított látogatási díjak.

Utátalány és lakbér rendezés alatt.]

Felhivom mindazon orvostudorokat akik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy az 1883. I. t. c. 9. § értelmében illetve az 1908. évi XXXVIII. t. c. 7. § értelmében felszerelt kérvényeiket 1913. évi február hó 15-ig hivatalomhoz adják be.

A választás határnapjáról a pályázókat külön fogom értesíteni.

Óradna, 1913. évi január hó 4-én.

Hozsda György s. k.
főszolgabíró.

MÁSOLAT.

Az óradnai járás főszolgabírájától.
Sz.: 3592/912.

Pályázati Hirdetmény.

Nagyilva, Magura, Szentjózsef és Kosna köz ékekből, Nagyilva nagyközség székhelyével szervezett körorvosi állásra pályázatot hirdetek.

JAVADALMAZÁS:

Törzsfizetés 1600 korona. Az 1908. évi XXXVIII. t. c. 15. § értelmében megillető ötödéves korpotlék és a szabályrendeletileg megállapított látogatási díjak.

Utátalány és lakbér rendezés alatt.

Felhivom mindazon orvostudorokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy az 1883. I. t. c. 9. §-a illetve az 1908. XXXVIII. t. c. 7. §-a értelmében felszerelt kérvényeiket 1913. évi február hó 15-ig hivatalomhoz adják be.

A választás határnapjáról a pályázókat külön fogom értesíteni.

Óradna, 1913. évi január hó 4-én.

Hozsda György s. k.
főszolgabíró.

Ne rugăm de sprijinul onor. public românesc.

In prăvălia românească de coloniale și delicatose a lui

Gheorghe Ștefu

din Arad, str. Deák-Ferenc n. 7.

Telefon pentru Arad și provincă 881.

Se află în cea mai bună calitate: cafea de tot soiul, zahăr, thea, prăjituri la thea, portocale, lămâi, smochine tescuite și în cunună, struguri de malaga, strugurei (stafide) pentru plăcinte, curmale (datolya) franceze, fructe zaharicate, Chocoletă de Suchard, Cacao, rahat, halva, prune uscate de Bosnia, alune din Italia, mandule, nuci, mac, praf de copt prăjituri de Dr. Oetker, tot soiul de bonboane de chocholată, dela fabrica **Heler din Viena**, zaharicale și tot felul de podoabe de Crăciun (și pentru pomul crăciunului), tot soiul de fructe în sticle de dunst, diferite pecmezuri de fructe;

Vinuri fine de Tokai și Maderat, rachiu de prune și comină (drojde), toate acestea dela direct-producenți, rum de thea, tot soiul de rachiu dulci (liköruri) din cele mai gustoase, șampanie din Franța și patrie;

Pești: Alfisch, sardinii franceze în oleiu, ringle, păstravi, heringi afumate, precum și tot soiul de pești în saramură (murătoare);

Icre roșii, masline, cașcaval și brânză de burduf de munte din Brașov, totfelul de cașuri: ementhal, rockfort, trapista, ovări, imperial etc., unt de cel mai fin și lapte din pusta episcopului românesc;

Șuncă de Praga, cârnați și slănină de Dobrițin etc.; — Precum și tot soiul de articli, ce aparțin acestei băcănii.

Comandele din loc și provincă se efectuează momentan și se spedează punctual. — Cele din loc se trimit acasă cu băiatul din prăvălie.

∴ — Din provincă se pot face comandele prin telefon. ∴

Se 628

Ne rugăm de sprijinul onor. public românesc.

Pacea sălășlu este în familia care cumpără ghetă pentru sărbătorile de Crăciun dela

Purjesz Lázár,

(P 711) depozitar central.

Arad, Andrassy-rér, (Hotel „Panonia”)

1 pár. chevreaux cu bumbi pentru dame	7.50
1 pár. chevreaux cu șnururi pentru dame	7.—
1 pár. chevreaux cu șnururi pentru bărbați	8.—
1 pár. chevreaux cu bumbi pentru bărbați	9.—

Ghete pentru copii dela 1.— cor.

Margel N. ciasornicar și giuvaergiu:

ORĂȘTIE (Szászváros) Vásárutca lângă „HOTEL CENTRAL”.

Cel mai mare depozit de totfelul de ciasornice de aur și argint precum și ciasornice de meta și nickel. Articii de argint de China Berndorfer Cristoffle și tacâmuri de argint. Ochelari și zwickeri de Rathenov. Articole optice de aur și argint. Reparaturi solide și ieftine.

(Ma 467)

Dacă voți să faceți mare economie în bani

atunci necondiționat să cercetați noul magazin restaurat de haine pentru bărbați, băieți și copii a lui

Korányi Jenő, Arad, Szabadság-tér.

Tot aici se află asortiment foarte bogat de tot felul de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați. Prețuri foarte ieftine. Ko 654

Grăbiți a vă folosi de acest prilej bun.

In atențiunea băcanilor!

MORI pentru MAC

ȘI

CUMPENE

excelente și cu prețuri moderate se capătă la fabrica

THINSZ A.

BUDAPESTA, IX, str. Liliom 50.

TI 163 60

Pentru Crăciunul ortodox

cele mai ieftine jucării se vând la:

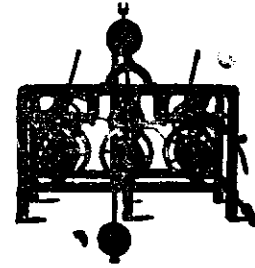
Magazinul Eisele

ARAD, str. Ceák-Ferencz nr. 2.

(E 713)

Oroloage de turn

pentru palate, acele comunale, fabrici, locuințe private regulează și aranjază mai favorabil:

Müller János

Succesorul lui Mayer Károly dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage din

Budapesta, VII., Tököly-ut n-rul 52 (Casa proprie).

Cataloge și specificări de prețuri trimit gratis Mu 102-25 și franco.

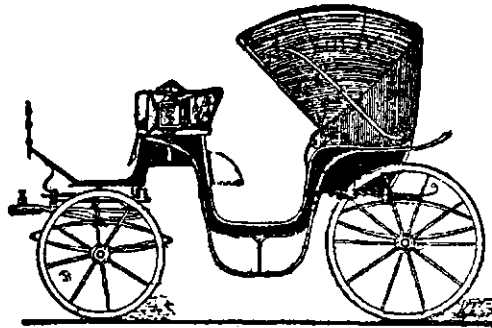
Heinrich Rastel

Ra 70-30

fabricant de trăsuri,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin

în depozit cele mai moderne TRĂSURI precum și totfelul de CĂRUȚE. Primesc ori-ce lucrare de reparare și transformare, vâpsire și pregătire de șele în preț foarte ieftin. o o o

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Bobalna lângă Orăștie a căru proprietar

Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronospora altoii sunt foarte frumoși și desvoldați la perfecție.

Pentru vița liberată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fiie care viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

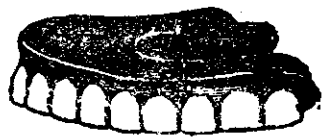
La cerere să trimit gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”

(A 589)

Bobalna (u. p. Szászváros).

Atelier specialist de dentistică în Viena.

CAROL BERNWIESER

Atelier special pentru dinți moderni:

Coroana de aur, poduri, aparat de dinți.

Consultăți zilnic dela 9-12 ore și 2-6 ore.

Duminea și în sărbători dela 9-12 ore a. m.

BRAȘOV, strada Castelului n-rul 46.

(lângă Hotel „CONTINENTAL”) (Bo 585-80)

Telefon Nr. 135.

Telefon Nr. 135.

J. GELER,

giuvergiu.

ARAD, piața Andrassy nr. 14.

Mare magazin de:

Ciasornice de buzunar și obiecte din argint veritabil.

(Ge 698)

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV.-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, mărimi de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execută cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietrii monumentale, după orice fotografie. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

(Ku 108—)

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VÂRȘEȚ, strada Kudritzer n-rul 44—46.

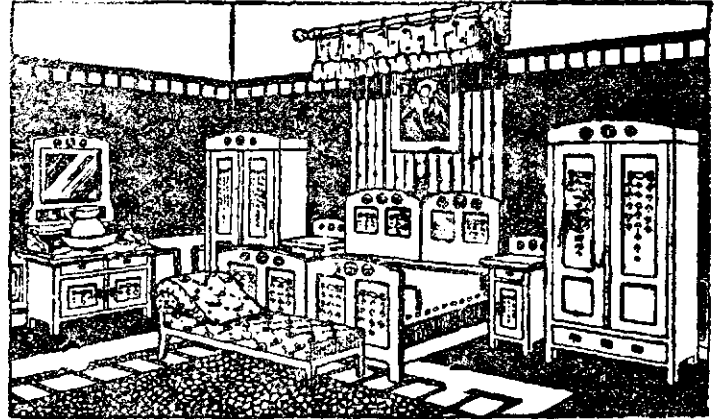
Cea mai renumită

mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECZ).

Sa 113—120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

GHEORGHE CIOROGARIU

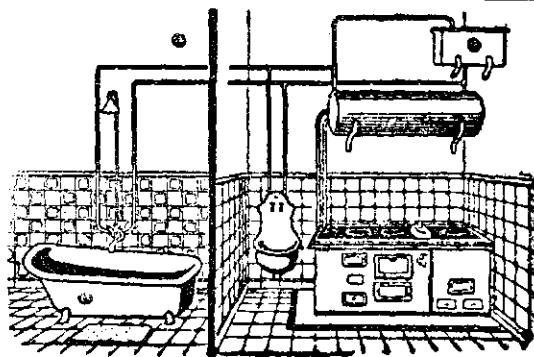
MĂSTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.

(Casa proprie).

(Ci 217—120)

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : prețuri moderate. : : :

Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apaduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și îngrădiri de morminte după desen sau după planul propriu; cupatoare și cazane, montări și transmisiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closete pentru canalele din oraș. Instalări de băi, apaducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s'au adeverit de cele mai bune până acum. Closete patent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un ger de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani. (Vi 159—60)

Cea mai perfectă executare de instalațiuni de lumină electrică, telefoane și telegrafe. Vânzare de cazane de aramă și țincuire. — Proiecte și planuri gratuite și prompt.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mișturarea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, zgârciuri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgâiech, etc.

folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

o sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

Agentia principală a fabricii de mașini a căilor ferate imp.

și reg. Mare depozit de mașini de îmblătit, motoare cu benzină, absoluitoare de gaz, cu gaz, locomobile, mașini cu aburi, aranjamente pentru mori tofelul de mașini și rechizite economice. Noutate! Patent Record II, mașini de semănat, excelentă: 3 mașini combinate.

Agentia fabricii de mașini Massey-Harris soc. pe acții în TORONTO (America-nordică), pentru legarea snopurilor, mașini secerătoare, aparate pentru cositul ierbei, tăvălicuri și grăpi cu colți. Noutate! Mașină sistem Massey-Harris pentru grebarea brezdelor combinată cu aparat pentru întorsul fânului, două mașini combinate, executate din oțel.

Agentia fabricii de mașini FEHÉR MIKLÓS soc. pe acții BUDAPESTA, pentru locomobilele „Record” cu benzină, pluguri, îmblătitoare și vehicule, — pentru mănarea morilor, motoare cu benzină și oleiu brut și achizite pentru mașini de îmblătit, precum și aparate de tăiat pentru mori și pentru despicarea lemnului. Aranjamente complete pentru cemeră de nutrețuri.

Agentia soc. pe acții Alfa Separator pentru tofelul de mașini pentru lapătării, aparate pentru răcirea untului, vase pentru lapte, aranjamente complete pentru lapătării; cele mai bune aburi-toare pentru nutrețuri.

Automobile, autobasuri în orice mărime cu garanță.

Mașini pentru transportări de greutate cu aburi și benzină

Ardesie-Eternit, cel mai bun material pentru acoperit.

Schimb de orice fel de mașini de îmblătit; motoare, mașini și rechizite economice excelente.

Achizite pentru orice mașini, cu prețuri ieftine.

Reparaturile mașinilor și a rechizitelor economice se execută cu specialitate și cu prețuri foarte ieftine.

Birou și depozit: **IOSIF LÁNYI** Brașov strada Luga 201.
Telefon Interurban: 382.

(La 505)

Pentru apropiatul
sezon de toamnă și iarnă
ofer onor. public

HAINÉ pentru bărbați și copii

Mare depozit de haine gata pen-
tru bărbați și copii, paltoane
de toamnă și iarnă, micado,
pantaloni și veste moderne.
Mare magazin de lucrări gata
:: și stofe străine. ::

Cu deosebită stimă :

A. ZACH, Sibiu
HERMANNSTADT, strada Heltauer nr. 57.
Hferantul curții reg. române.

(Za 462)

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel ai scurt cu siguranță, chiar și în cele
mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA” (purgativul de fiere) ^{a lui} SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare cari
sunt lipite de ele și prin aceasta împiedecă incuierile și toate morburile
ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârçiuiri, arsuri, apăsare
de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 250 fil., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fiere „LAXA” va fi permanentă dacă deodată
cu ea folosim

„Regenolul” balsam de stomac ^{a lui} SÁNDOR

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soiuri de morburi
de stomac și intestine precum și durerea de cap, ougerea (năpădirea) de
sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de co-
lică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 120 fileri.

Originalul „LAXA” și „REGENOLUL” se poate afla la preparatorul
original :

SÁNDOR ZOLTÁN
farmacist în Erdőszyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL”
la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

Beiuș

Belényes

Librăria „DOINA”

Ne permitem a recomanda atențiunei binevoitoare a On.
public românească bogatul nostru sortiment de cărți literare de
toate genurile, cărți bune pentru popor, cărți de rugăciuni
și de economie, precum și tipăriturile advocațiale cu prețurile
cele mai moderate și toate necesariile de cancelarie ca:
hărțile, călimări, cerneală, creioane, tocuri, penițe, ceară de
sigilat sugativă, mape pentru masa de scris, hărțile de scri-
sori în cutii, apoi registre de contabilitate în diferite mărimi,
albume pentru cărți postale și fotografii, sigile cu monogram
și ștampile de cauciuc și metal pentru oficii, etc. etc.

Comenzile primite se execută cu cea mai mare prompti-
tudine și conștiințiozitate. La dorință cărți achitate înainte
se expediază și la America și în celelalte țări străine.

Asigurăm On. public de un serviciu afar' din cale prompt
și mulțumitor și ne rugăm a ne onora cu st. comenzi.

„DOINA”
LIBRĂRIE SOC. PE ACȚII
(Beiuș)-Belényes.

Do 617—16

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi,
sau totfelul de reparări prompt și
cu prețuri ieftine. Expediez ieftin
rolete mecanice de pânză și trestie
- - pentru ferestre - -

(Fi 226—50)

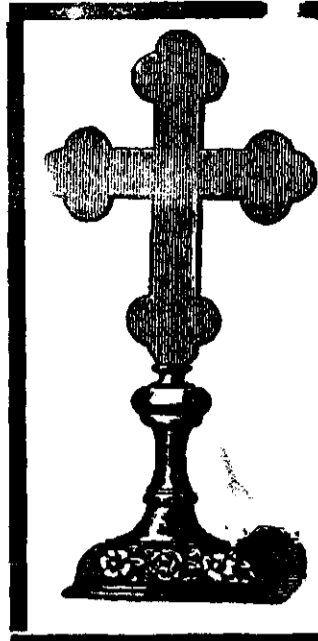
FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

Cereți și răspândiți
„ROMÂNUL” și „POPORUL ROMÂN”
 pretutindeni!

IOSEF JIKELI

Sibiu—Nagyszeben str. Cisnădiei nr. 47.

Obiecte de bucătărie: porcelan, farfurii și blide înflorate, rame pentru icoane, globuri și lămpi; oglinzi, țigle de sticlă.

Scule bisericești: Cupă și vas de botez, potire argintate, pe dinăuntru aurite, căldărușe pentru apă sfințită, cădelniță, cruce, candelargintate, sfeșnice de altar, candelargintate de perete de bronz, candelabre.

Leftin de tot!

Catalogul gratis și franco.

(Ji 573—60)

Cine voește să cumpere
INCĂLȚĂMINTE

fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere dela

IOAN VUIA, Sătmăr
 (ZATMAR) Deák-tér.
 — (La casa lui Keresztes András). —

Ține în magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și cioboate pregătite în țară din piele fină veritabilă ou prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execuțiunii drăgălașe sunt neîntrecute. — La dorință se pregătesc totfelul de ghete și cioboate după măsură.

Valorizare de nisip!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte:

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
 F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.
 Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.
 B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
 C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și ciment.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizare nisipului.

SZANTO és BECK, ingineri Fabrică de mașini pentru industria de nisip.
BUDAPEST, VIII., Viola-utca 7 szam.

THE VERA.

American Shoe
 Cele mai perfecte
 Cele mai comode
 și mai durabile
 ghete americane

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghete, pălării și articlii de modă pentru bărbați alți

Made by Rice & Hutchins
 Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa
ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect! [Bu 283]

Dacă comandați ceva
 ori cereți prospecte dela cei ce inserează anunțuri în ziarul nostru, vă rugăm
să vă referiți la ziarul nostru.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită atenție, veți fi bine serviți, firmele respective având nevoie de recomandarea noastră. In caz, că am primi oarecari plângeri în contra vre-unei din aceste firme, am înceta imediat a mai recomanda firma respectivă.

Administrația ziarului „ROMÂNUL”.